

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 76 (1991)
Heft: 3

Artikel: Fiera
Autor: Alig, Fidel / Foppa, Curdin
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881874>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 07.01.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

F I E R A

F I D E L A L I G

Text: Curdin Foppa

Legendas: Andreas Cadonau

La vendita da biestga ha liunga tradiziun. Biars onns era ella la suletta entrada per il pur da muntogna. Il recav dalla fiera atunila stueva tonscher entochen il marcau dil proxim atun. Da gliez temps deva ei zun negina segirtad per la vendita dallas genetschas. Tgi ch'anflava buca in cumprader ni era buca satisfatgs dil prezi purschiu stueva bugen ni nuidis turnar a casa cun siu animal, sperond che la proxima fiera mondi meglier.

Entras igl instrument da descargar la fiera gaudan ils purs oz empau dapli segirtad sil marcau. La schinumada «cumissiun», sco ella vegn titulada dil vendider, ha numnadamein la pusseivladad dad intervegnir sin fiera. In biestg che corrispunda allas cundiziuns per biestga da nez sa vegnir taxaus dils experts dalla cumissiun. Il prezi vegn schazegiaus sin fundament dil

Gronda, greva, lada, quater combas, quater tetels e gie buca dapli. Oriunda dall'America san ins definir mo gleiti pli iver e vender. La vacca moderna ei quella dalla cuort. En emprema lingia producescha quella grascha e latg. Omisdus da pauc. Per tut quei tonschan fein e risdiv gia daditg buca pli.

La vacca moderna, quella dallas sprezzas.

Ina per giugar, l'autra per tener vadi, ina per puder far, e grad suenter duas treis per buca stuer carpar.

Silsuenter ei igl iver infectaus quater ga ad onn e sch'ei piardan buca la stad ils calzers si d'alp in rusari a tut ils sogns responsabels persuenter.

Il signurs contemplan ils quens da cuort e dil vetrinari. (Laguoter lev e trer profund flad).

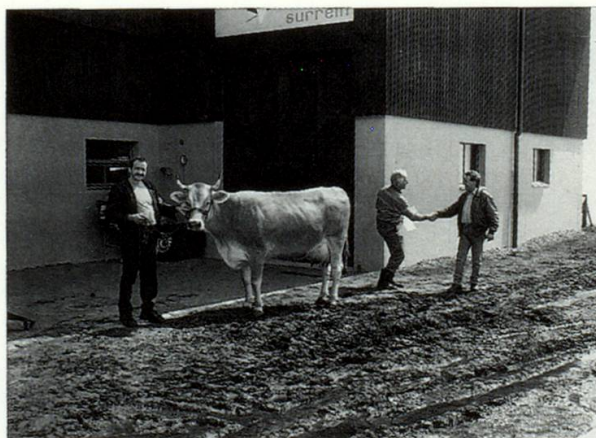
scret da derivonza e digl exterior digl animal, quei vul dir, co el se presenta. Il pur ha la libertad da vender sia vacca ni genetscha sin la fiera libra. Reussescha quei buca, sche sa el dar giu igl animal per il prezi garantiu alla cumissiun.

Tenor raquents mavan nos purs e marca-donts antruras tochen a Milaun ni schizun tochen ella Russia per vender lur animals sin fiera, e quei tut a pei. Oz secon-centrescha igl export adina dapli sin l'Italia. Negin pren pli la resca sin sesez da transportar ils animals per encurir in cumprader. Il marcau vegn fatgs en Svizra sin fiera, suenter ch'igl animal ei vegnius giudicaus davon e davos. Naturalmein ston era las scartiras corrispunder allas cundiziuns minimalas circumscrettas els contracts bilaterals dalla Svizra cun l'Italia. Ein tuts quels puncts adempli, vegn igl export organisaus cun la viafier. Pil pli partan nos animals per igl export cun la viafier retica sur il Bernina tochen Campocologno. Cul «collaudo» dallas instanzas talianas pon ils animals la finfinala surpassar ils confins. In punct vess jeu buna-mein emblidau. Secapescha custassen nossas genetschas e vaccas bia memia bia

per ils purs talians. Il ferm franc svizzer va buca bein a prau cun la lira taliana. Per anflar ina via communabla paga la confederaziun mintgamai ina subvenziun suentar la valor digl animal. Senza quei agid finanziel fuss igl export da biestga bovina gia daditg svanius.

La tiarza petga impurtonta per igl esit da biestga ei l'acziun d'eliminaziun. Cun quella mesira vul il stadi promover la tratga da biestga entras ina selecziun rigurusa dil muvel. Mintga perveseder sa ch'el ha megliers e menders animals vid siu pursepen. Vul el trer buna biestga da nez, sche sto el eliminar las mendras. Per facilitar quei pass da selecziun paga il stadi ina contribuziun per mintga animal che va alla mezca. Las acziuns d'eliminaziun han la finfinala purtau in grond svilup ella tratga. Plinavon han ellas era gidau d'organisar il marcau da biestga da maz. En mintga regiun vegn ei organisau oz el ritmus da quendis dis in'acziun d'eliminaziun, correspondent ad in marcau da biestga da maz.

Cul svilup ell'agricultura dils davos onns ha ei era dau grondas midadas enteifer igl esit da biestga. La vendita da biestga da

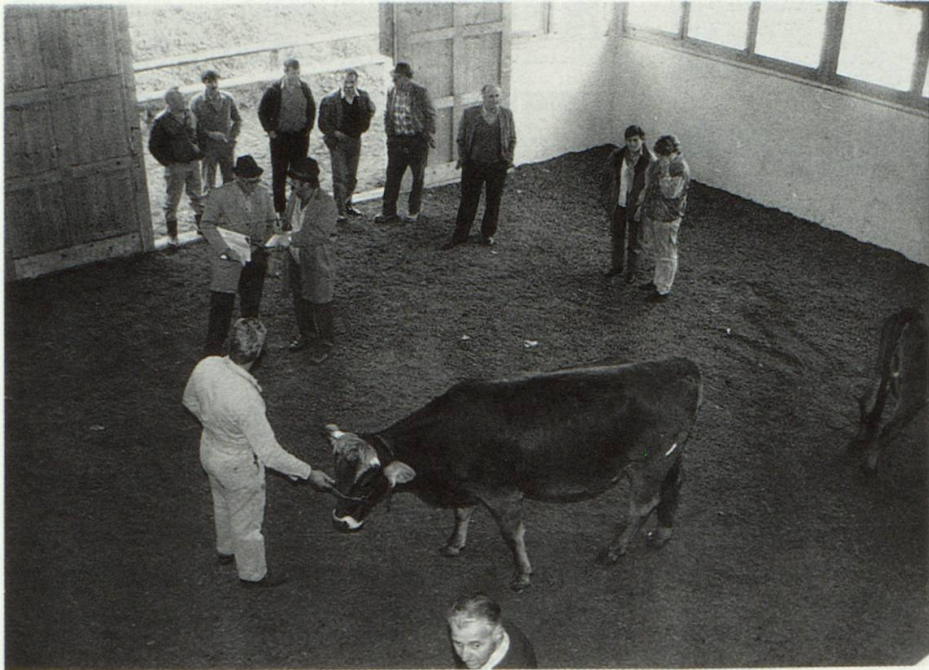
Il pur posseda. Jeu vai. Quei ei miu!
Praus e pradas che saudan per gronda part a sappidieus tgi mo buca a mi. Ina detga stalla, in tschuppel maschinas, lezzas paga la banca Aufina. Agen ei segir il suadetsch ed ils deivets e (grond surrir) *La vacca moderna.*

Ed alla fin, Dieus pertgiri, la capiergna ei ord nuegl, savens sin viadi ell'Italia ni tiel mazler. (Nunspetgadamein e bia memia baul).

nez ei vegnida sut squetsch, ferton che la fiera per biestga da maz ha priu tier grondamein el Grischun. Daco quella midada? Las ragischs ein d'anflar ella contingentaziun da latg. D'ina vart dattan las vaccas adina dapli latg e da l'autra vart ei il quantum latg fixaus per mintga bein puril. La limita ei absoluta e tgi che survarga ella vegn castigiaus. Per consequenza drovan ils purs ella bassa, quels che cumpravan las genetschas tratgas si ella muntogna, adina meins biestga da nez. La damonda per biestga da nez ei el decuors dils onns vargai adina vegnida pli pintga.

Midadas vegn ei era a dar vinavon, pertgei il temps stat buca eri e cun el semova era il svilup. Novissimamein vul il Cussegl federal dismetter las acziuns d'eliminaziun, quei che fuss ina gronda sperdita per nos purs da muntogna. L'entira fiera da biestga da maz vegn cheutras messa en damonda. Schai igl avegnir ella vendita directa? Ni entscheivan ils marcadonts locals era cun la cumpra da biestga da maz, sco quei ch'ins enonuscha tier la biestga da nez? Bia damondas ein aviartas e spetgan ina risposta.

Il davos pur en Surselva.

L'America vul paucs purs gronds che produceschan bia e cuostan pauc. Sch'il pur da muntogna sto semiserar sil marcau mundial cul pur American, lu va ei buca ditg pli.

Sche la spertadad crescha, sminuescha il spazi. La Svizra ei in pign spazi beinstont. Sch'il mund rotescha pli e pli spert, perda la Svizra siu beinstar e sia situaziun extraordinaria.

La lavur dil pur Svizzer vegn pagada dil stadi. Da quella paga viva in entir cumplex agrar-industrial cun firmas, societads eav.

Al pur resta la lavur.

La muntogna drova biars purs pigns. Il manteniment dalla populaziun en vitgs e valladas pretenda quei. (Fotografia: Johann Clopath)

